

Η συμβολή της Θεσσαλίας στην Επανάσταση του 1821

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Η [Επανάσταση](#) του [1821](#) ήταν ένας αγώνας εθνικής παλιγγενεσίας που στηρίχθηκε στη συμμετοχή και τη θυσία Ελλήνων από όλες τις περιοχές της χώρας. Ωστόσο, η ιστοριογραφία έχει επικεντρωθεί κυρίως στις μάχες της Πελοποννήσου, της Στερεάς Ελλάδας και των νησιών, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τη συμβολή των περιοχών που παρέμειναν υπό οθωμανικό ζυγό καθ' όλη τη διάρκεια του Αγώνα. Μια από αυτές τις περιοχές είναι η [Θεσσαλία](#), η οποία συμμετείχε ενεργά στον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα.

Όπως εξηγεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο ιστορικός ερευνητής και εκδότης του περιοδικού «Θεσσαλικό Ημερολόγιο» Κώστας Σπανός αν και η συμμετοχή «αποδίδεται εν είδει τηλεγραφήματος, η μελέτη, τόσο του Αρχείου των Αγωνιστών της Εθνικής Βιβλιοθήκης και των φακέλων με τα αριστεία των Γενικών Αρχείων του Κράτους, όσο και άλλων πηγών δίνει μία πολύ διαφορετική εικόνα, μία εικόνα μεγάλης συμμετοχής των Θεσσαλών, όχι μόνο των ορεινών περιοχών, αλλά και των πεδινών, παρά την ύπαρξη στη Λάρισα και στα Τρίκαλα μεγάλων μονάδων του οθωμανικού στρατού».

Στην πραγματικότητα, οι Θεσσαλοί δεν ήταν απλοί θεατές της Επανάστασης, αλλά πολέμησαν σε διάφορα μέτωπα, τόσο εντός της Θεσσαλίας όσο και εκτός, συμμετέχοντας σε κρίσιμες μάχες όπως η άμυνα του Μεσολογγίου. Οι αρχειακές πηγές αποδεικνύουν τη μαζική συμμετοχή των Θεσσαλών στον Αγώνα, παρά τις αντίξοες συνθήκες και τη στρατιωτική υπεροχή των Οθωμανών στην περιοχή.

Η αντίσταση των Θεσσαλών απέναντι στον οθωμανικό ζυγό δεν ξεκίνησε το 1821. «Η διάθεση των Θεσσαλών για αποτίμηση του ζυγού δεν εκδηλώθηκε στις παραμονές του 1821, αλλά πολύ νωρίς, ήδη στις αρχές του 15ου αιώνα και συνεχίστηκε με επαναστατικά κινήματα τον 17ο αιώνα και τον 19ο αιώνα» αναφέρει ο κ. Σπανός.

Η πρώτη γνωστή εξέγερση καταγράφηκε το 1404, όταν οι κάτοικοι του Φαναρίου και της Μεγάλης Βλαχίας (Θεσσαλίας) βρήκαν την ευκαιρία να επαναστατήσουν. Όπως αναφέρει ο κ. Σπανός «για τον θεσσαλικό χώρο, η οθωμανική κατοχή άρχισε το 1386/1387, όταν έφθασαν στη Λάρισα ο Χαϊρεντίν και Εβρενός πασάς, και το 1393/1396 στα Τρίκαλα, έδρα τότε του ελληνοσερβικού βασιλείου, ακολουθούμενοι από τον σουλτάνο Βαγιαζίτ Α΄. Όταν ο Βαγιαζίτ υπέστη συντριβή στην Άγκυρα, το 1402, από τους Μογγόλους του Ταμερλάνου, οι Θεσσαλοί ανάσαναν και νόμισαν πως βρήκαν την ευκαιρία να αποτινάξουν τον ζυγό. Έτσι, λοιπόν, στο χρονικό διάστημα μεταξύ της 11ης Ιουλίου και 30ής Σεπτεμβρίου 1404, οι κάτοικοι του Φαναρίου, μιας σημαντικής και οχυρής για την εποχή δυτικοθεσσαλικής πόλης, βρήκαν την ευκαιρία και επαναστάτησαν».

Η Θεσσαλία δεν ησύχασε ούτε τους επόμενους αιώνες. Τον 17ο αιώνα, ο μητροπολίτης Λάρισας Διονύσιος ο Φιλόσοφος ηγήθηκε δύο εξεγέρσεις, το 1600 και το 1611, κατά των Οθωμανών, αν και αμφότερες δέχτηκαν καταστολή με σκληρότητα. «Ο Διονύσιος, σε μία εποχή που ο Ελληνισμός ήταν βυθισμένος στο πυκνό σκοτάδι του οθωμανικού απολυταρχισμού, σήκωσε το ανάστημά του, εναντίον του κατακτητή, πλαισιωμένος από υφισταμένους του επισκόπους και από πολλούς θεσσαλούς αγωνιστές» , επισημαίνει ο κ. Σπανός.

Η τελευταία, πριν από το 1821, προσπάθεια των Θεσσαλών για αποτίναξη του οθωμανικού ζυγού σημειώθηκε στην περιοχή της Καλαμπάκας, το 1808, όπως εξηγεί στο Αθηναϊκό και Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων ο κ. Σπανός σημειώνοντας: « Ο παπάς και αρματολός ενός τμήματος των Χασίων Θύμνιος Βλαχάβας, ηγετική φυσιογνωμία του θεσσαλικού κλεφταρματολισμού, αμφισβήτησε την παντοδυναμία του σατράπη Αλή πασά και θα είχε καλό αποτέλεσμα το κίνημά του εάν δεν λιποψυχούσε ο αρματολός του Μετσόβου. Το κίνημά του, την εποχή που μεσουρανούσε η δύναμη του Αλή πασά, ήταν παρακινδυνευμένο, αλλά, τόσο αυτός και ο αδερφός του Θοδωράκης, όσο και οι θεσσαλοί συμπολεμιστές του ήταν αποφασισμένοι να πεθάνουν για την ελευθερία του τόπου τους».

Παρά την ισχυρή παρουσία οθωμανικού στρατού στις μεγάλες πόλεις της, η Θεσσαλία δεν έμεινε αμέτοχη στην Επανάσταση. «Επειδή στη Λάρισα και στα Τρίκαλα μεγάλες μονάδες οθωμανικού στρατού, οι Θεσσαλοί επαναστάτησαν λίγο αργότερα από τους Έλληνες των νότιων διαμερισμάτων», αναφέρει.

Η επανάσταση ξέσπασε πρώτα στο Πήλιο στις 7 Μαΐου 1821, αλλά οι τουρκικές δυνάμεις αντέδρασαν άμεσα και κατέπνιξαν την εξέγερση. Ο κ. Σπανός αναφέρει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ πως τα γεγονότα εκεί και στο Βελεστίνο ενόχλησαν τους πασάδες της Λάρισας και κατέφθασαν με ισχυρές δυνάμεις, κατά πολύ υπέρτερες των επαναστατών. «Η πολιορκία του κάστρου του Βόλου, από τους επαναστάτες, ο τραυματισμός των αρχηγών τους και η αποχώρηση των υδραίικων πλοίων από την περιοχή του Βόλου οδήγησε το εγχείρημά τους σε αποτυχία» σημειώνει .

Την ίδια περίοδο, η επανάσταση εκδηλώθηκε και στην περιοχή των Τρικάλων, υπό την ηγεσία του αρματολού Νικολού Στουρνάρη. «Στα γεγονότα που σημειώθηκαν στην Πύλη, οι οθωμανικές δυνάμεις των Τρικάλων, οι οποίες στράφηκαν εναντίον των επαναστατών ήταν πολύ μεγαλύτερες με αποτέλεσμα να ηττηθούν οι επαναστάτες και να αποτραβηχτούν στα ορεινά χωριά του Ασπροποτάμου, όπου σημειώθηκαν επίσης μάχες με τους Οθωμανούς των Τρικάλων» σημειώνει ο εκδότης του Θεσσαλικού Ημερολογίου.

Παράλληλα, στην περιοχή της Καρδίτσας, ο κ. Σπανός αναφέρει πως «οι συμπλοκές σημειώθηκαν στα ορεινά, στα χωριά γύρω από τη σημερινή λίμνη του Πλαστήρα, όπως αναφέρουν στα έγγραφά τους αγωνιστές καταγόμενοι από την περιοχή αυτή. Μετά την ήττα τους, οι αγωνιστές επάνδρωσαν τα σώματα του Ευρυτάνα αρχηγού Κώστα Βελή και του Καραϊσκάκη, συμμετέχοντας στις μάχες στις οποίες πρωταγωνίστησε ο τελευταίος».

Αν και η επανάσταση στη Θεσσαλία δεν πέτυχε, οι Θεσσαλοί αγωνίστηκαν σε όλη την Ελλάδα. «Το πολιορκημένο Μεσολόγγι το υπερασπίστηκαν, μεταξύ των άλλων, και 600 Ασπροποταμίτες, άνδρες του αρχηγού Νικολού Στουρνάρη, του γαμπρού του Γρηγόρη Λιακατά, από το Κλεινό της Καλαμπάκας, και του Χριστόδουλου Χατζηπέτρου», σύμφωνα με τον ιστορικό ερευνητή.

Οι Θεσσαλοί ναυτικοί συμμετείχαν επίσης στον ναυτικό αγώνα, με πιο γνωστό τον Ζαγοριανό πυρπολητή Γιώργο Καραγιαννόπουλο.

Η μη ένταξη της Θεσσαλίας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος προκάλεσε απογοήτευση, αλλά δεν έκαμψε το φρόνημα των κατοίκων της. «Η πρώτη ελληνοτουρκική μεθόριος άφησε εκτός του ελληνικού κράτους τη Θεσσαλία, γεγονός το οποίο λύπησε τους Θεσσαλούς, αλλά δεν έκαμψε το φρόνημά τους» σημειώνει μεταξύ άλλων, ο κ. Σπανός.

Τέλος, ο κ. Σπανός σημειώνει πως «εάν διαβάσουμε τους ονομαστικούς καταλόγους, με τους πολυάριθμους Θεσσαλούς, οι οποίοι είχαν εγκατασταθεί στη Φθιώτιδα, στην Εύβοια και στην Αττική, οι οποίοι συντάχθηκαν για την εκλογή πληρεξουσίων των Εθνοσυνελεύσεων του 1843 και του 1862, θα διαπιστώσουμε, ότι η συμβολή της Θεσσαλίας, στην απελευθέρωση της Πελοποννήσου και της Στερεάς και επομένως στη δημιουργία του ελεύθερου ελληνικού κράτους υπήρξε αρκετά σημαντική, όπως και των άλλων διαμερισμάτων της χώρας μας».

Για τους παραπάνω λόγους ο ιστορικός ερευνητής και εκδότης του Θεσσαλικού Ημερολογίου επισημαίνει πως, «τα βιβλία της Ιστορίας, κυρίως τα σχολικά, πρέπει να αναφερθούν με περισσότερη έκταση στη Θεσσαλία, στο κεφάλαιο Επανάσταση

του 1821, κάνοντας ειδική μνεία στους θεσσαλούς αγωνιστές, οι οποίοι βρέθηκαν πολύ μακριά από τον τόπο και τις οικογένειές τους και αποτέλεσαν τους μόνιμους πολεμιστές των ποικίλων αρχηγών».

(Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ / Ηλ. Σκυλλάκος)